

MBF-fundurin á Strondum:

Persónlig støðutakan til fosturvatsroyndir

— ein frágreiðing frá Onnu Schwartzon

Meginfelag teirra brekaðu í Foroyum (MBF) helt ein stak væl eydnaðan fund í bygðarhúsinum á Strondum sunnudagin við yvirskriftini: »Rætturin til lívið«. Sosialurin fer at greiða frá hesum fundi í næsta blaði. Ímillum tey nógvu áhuga-verdu innleggini á fundinum var persónlig frágreiðing frá Onnu Schwartzon um hennara egnu royndir av fosturvatskanningum.

Evnið, sum eg skal tosa um, er støðutakan til fosturvatsroyndir.

Fyrst vil eg greiða frá hvussu vit komu í ta støðu, at skula taka avgerð um fosturvatsroynd, og síðan vil eg koma inn á hvør okkara hugsan er um hetta mál.

Tað byrjaði við fyrsta barni okkara — Osbjørn — sum varð føddur 28. desember. Alt vísti seg at vita væl við teir fyrstu 8 mánaðirnar. Í august mánað 1979 lögdu vit til merkis, at hann til tíðir fekk herðindi, har eyguni á honum hugdu uppeftir og hann var fráverandi. Tá hann so eisini fekk krampar, ringdu vit til Odmar Færo, sum tá arbeiddi í Danmark, og hann fekk Osbjørn innlagdan á Fuglebakken Børnehospital. Alt bendi á at talan var um epilepsi, og hann varð eisini viðgjørdur við

heilivági, ið brúktur verður fyri epilepsi. Tað visti seg tó rættliga skjótt, at krampaherðindini hjá honum vóru ring at basa.

Í november mánað — og aftaná nógvar kanningar vóru gjørdar — varð greitt at talan var ikki um epilepsi, men um eina nervasjúku. Serlæknar innan barna- og nervasjúkur frá Ríkishospitalinum kannaðu Osbjørn og teir komu fram til at talan var um ein sokallaðan leukodystrofi, ið merkir at tann hvíti heilavevnaðurin svinnur burtur.

Fyrst í januar mánað varð ein heilaroynd tikin av Osbjørn — ein sokallaður cortex-biopsiur — ið staðfesti at sjúkan var komin langt áleiðis, og 3 vikur seinna — tann 31. januar 1980 — doyði Osbjørn 13 mánaðar gamal.

Meðan Osbjørn var sjúkur tosaðu vit við ymsar serlæknar um sjúkuna hjá honum, og har

vóru onkrir — millum aðrar frá Arvebiologisk Institut á Tagensvej — ið meintu at sjúkan var arvilig, og at tað var 25% møguleiki at seinna børn fingi somu sjúku.

Eg gjørdist aftur við barn, men orsakað av at eg byrjaði at bløða var eg ofta innlögð á Hvidovre Hospital. Har varð tilbøðið um fosturvatsroyndir fleiri ferðir tikið upp á tal av ymskum læknum, og sagt var at tað var møgult at ávísja sjúkuna í fosturvatinum, sum Osbjørn hevði havt. Vit søgdu at vit vóru ikki áhugað fyrri at taka eina fosturvatsroynd. Men maður mín og eg tosaðu síðan saman um hesi viðurskipti, og komu til ta støðu, at eg skuldi taka eina fosturvatsroynd, sum kundi verða brúkt til læknaliga gransking, men at vit onki vildu hava at vita um royndina. Hesa avgerð — sum kanska ljóðar lógin í oyrunum á summum — tóku vit tí vit høvdu sæð hvussu nógvr orka var lögð í at finna út av sjúkuni hjá Osbjørn, og at vit allastaðni høvdu møtt stórar vølvild. Fosturvatsroyndin varð tikin á Ríkishospitalinum, og aftaná tosaðu vit við barnalæknar Brandt, sum hevði kannað Osbjørn meðan hann var innlagdur á Fuglebakken. Brandt segði at hann persónliga

Partur av nevndini í MBF, sum skipaði fyrri tí væl eydnaða fundinum í bygðarhúsinum á Strondum ikki var visur í um sjúkan var arvilig, ella hon var orsakað av eini virus.

Hesin graviditeturin endaði við einum spontanum aborti fyrst í 6. mánað.

Vit hava síðan fingið tvær gentur, báðar eru fæddar á Ríkishospitalinum, og báðu ferð varð tilbøðið um fosturvatsroynd tikið upp á tal, men vit søgdu nei báðu ferð.

Eg vil nú greiða frá, hvi vit ikki vóru áhugað fyrri at taka fosturvatsroynd, hóast vit vistu at sjúkan, ið Osbjørn hevði, kanska var arvilig.

Í hesum sambandi vil eg loyva mær at endurgeva eina yrking úr yrkingasavninum LÍV hjá Steinbjørn B. Jacobsen:

Heldur vil eg missa teg enn ongantið mótt tær.

Hóast Osbjørn bert livdi í 13 mánaðar, var liv hansara ein menniskjagagna. Hann hevði og kem-

ur at hava týðning fyrri liv okkara, og eisini fyrri lívið hjá øðrum. Vit høvdu hann heima hjá okkum í 8 mánaðar, og tað vóru 8 mánaðar, vit ikki vildu verið fyrri úttan. Teir 5 mánaðarnar hann var sjúkur, og har vit sóu hann versna dag frá degi, vildu vit fegin verið fyrriúttan, men tað er nú einaferð so, at gleðir og sorgir fylgjast ofta at, og henda tíð var eisini ein lærtíð fyrri okkum.

Tann avgerð, sum vit tóku til fosturvatsroyndir, var okkara egna avgerð, og ikki tann hjá læknum, politikarum ella øðrum. Ein slík avgerð er eisini sera persónlig, og av slíkum slag, at ein ikki kann blanda seg uppi avgerðina hjá øðrum, og tí er okkara støða sum longu sagt okkara persónliga uppfat.

Tað eru í dag fleiri arvaligar ella viðfæddar sjúkur, sum kunnu ávísast í fosturvatinum. Um tað visir seg við eini fosturvatsroynd, at fostrið hevur eitt brek, er einasta alternativ í dag ein abortur. Júst tað at hetta er einasta alternativ hevur ført við sær at kvinnur — og pør — standa yvir fyrri tveimum torferum avgerðum: Ein er um

kvinnan í heila tikið skal taka eina fosturvatsroynd, og hin er um hon skal velja abort, um talan er um fosturbrek.

Tað eru nógvir spurningar, sum kunnu dragast fram í hesum sambandi:

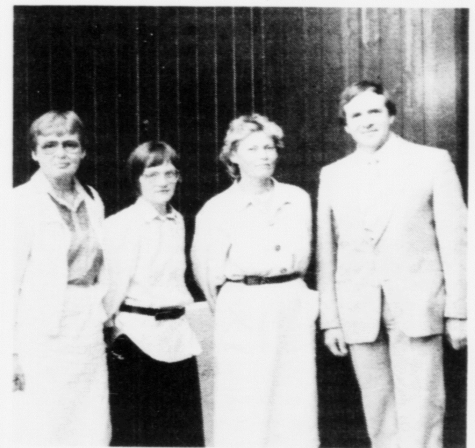
Er tað ikki so at tað kann hava gleði við sær at passa eitt sjúkt ella brekað barn?

Er tað ikki so, at í slíkum viðurskiptum verða eygu tini latin upp fyrri virðum, sum tú annars ikki hevði sæð?

Lat meg loyva mær at enda við at siga, at maður mín og eg trúgva fult og fast, at onki her í tilveruni er av tilvild, men at tað hevur eitt endamál. Við hesum verið ikki sagt, at vit kunnu geva frágreiðingar um alt sum er hent okkum, ella rundan um okkum. Men vit trúgva upp á tann Gud, sum Biblián tosar um, sum hevur skapt alt, og sum gevur liv og tekur liv, sum tað stendur í Jobs bók. Vit trúgva at tað var eftir Hansara vilja, at vit høvdu Osbjørn so stutta tíð hjá okkum, og at tá ið Osbjørn hevði tænt tí endamáli, sum bert Gud í visdómi sínum kennir, likaði tað Gudi at taka Osbjørn heim til sín.

Richard og Anna Schwartzon við elstu dóttirini Noomi.

Frá fundinum á Strondum

